

آیین زندگی

حلیۃ المتقین

در آداب و اخلاق اسلامی

باصحح و اعراب گذاری و استخراج منابع

علامه مجلسی^(ره)

تحقیق: سید علی امامیان

سرشناسه:

عنوان قرارداد:

عنوان و پدید آور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست نویسی: فیا.

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده بندی کنگره:

رده بندی دیویی:

شماره کتابخانه ملی:

مجلسی، محمدباقر بن محمدتقی، ۱۰۳۷-۱۱۱۱ ق

حلیۃ المتقین

حلیۃ المتقین در آداب و اخلاق اسلامی... / تألیف محمد باقر مجلسی؛

با تصحیح، اعراب گذاری و استخراج منابع، تحقیق سید علی امامیان.

قم: سرور، ۱۳۸۶.

۶۸۸ ص.

8 - 05 - 6314 - 964 - 978

بالای عنوان: آیین زندگی

اخلاق شیعه.

احادیث اخلاقی.

شیعه - شعائر و مراسم مذهبی.

احادیث شیعه - قرن ۱۱ ق.

امامیان، سیدعلی، محقق.

ح ۱۳۸۵ ح ۸/۲/۶۵/۲۴۷ BP

۲۹۷/۶۱

۴۷۷۲۶-۸۵ م

قم، خیابان حجّتیّه، کوچه ۴، تلفاکس ۷۷۳۶۸۱۰، صندوق پستی ۴۹۶-۳۷۱۸۵

حلیة المتقین

علامه محمد باقر مجلسی (ره)

تحقیق : سید علی امامیان

ناشر : انتشارات سرور

نوبت چاپ : اول

لیتوگرافی : تیزهوش

چاپ : شریعت

صحافی : یاس

تاریخ انتشار : ۱۳۸۶ ه. ش

تیراژ : ۳۰۰۰ نسخه

بها : ۴۵۰۰ تومان

※ کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است ※

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۴-۰۵-۸

فهرست مطالب

پیشگفتار ۲۳

باب اول

در بیان آداب جامه و کفش پوشیدن

* فصل اول

در فضیلت تجمل و زینت کردن ۲۷

* فصل دوم

در بیان جامه‌هایی که حرام است پوشیدن آنها ۳۰

* فصل سوم

در پوشیدن پنبه و کتان و پشم ۳۲

* فصل چهارم

در بیان رنگ‌هایی که در جامه سنت یا مکروه است ۳۳

* فصل پنجم

در بعضی از آداب جامه پوشیدن ۳۶

* فصل ششم

در پوشیدن لباسی که مخصوص زنان یا کافران باشد ۳۷

* فصل هفتم

در آداب عمامه بستن ۳۸

✱ فصل هشتم

در بیان آداب زیر جامه پوشیدن ۴۰

✱ فصل نهم

در آداب جامه نو بریدن و پوشیدن ۴۱

✱ فصل دهم

در سایر آداب جامه پوشیدن و کندن ۴۳

✱ فصل یازدهم

در رنگ نعلین و موزه و کفش و چگونگی آنها ۴۵

✱ فصل دوازدهم

در آداب پوشیدن نعل و موزه و کفش ۴۷

باب دوم

در آداب حلی و زیور پوشیدن مردان و زنان و سرمه کشیدن
و در آیینة نظر کردن و خضاب کردن

✱ فصل لول

در فضیلت انگشتر به دست کردن و آداب آن ۵۳

✱ فصل دوم

در بیان آنچه انگشتر از آن سازند ۵۵

✱ فصل سوم

در فضیلت عقیق ۵۶

✱ فصل چهارم

در فضیلت یاقوت و زبرجد و زمرد ۶۰

✱ فصل پنجم

در فضیلت فیروزه و جزع یمانی ۶۱

✱ فصل ششم

در فضیلت دُر نجف و بلور و حدید صینی و سایر نگین ها ۶۲

✱ فصل هفتم

در بیان آنچه سزاوار است که در نگین نقش کنند ۶۴

✱ فصل هشتم

در زیور طلا و نقره پوشیدن و به زنان و اطفال پوشانیدن ۷۰

✱ فصل نهم

در آداب سرمه کشیدن ۷۲

✱ فصل دهم

در آداب نظر به آینه کردن ۷۵

✱ فصل یازدهم

در فضیلت خضاب کردن مردان و زنان ۷۷

✱ فصل دوازدهم

در کیفیت خضاب و احکام آن ۸۰

باب سوم

در آداب خوردن و آشامیدن

✱ فصل اول

در ظرفهایی که در خوردن و آشامیدن و سایر استعمالات می توان استعمال نمود و آنچه نهی

از آن وارد شده است ۸۵

✱ فصل دوم

در تجویز خوردن طعامهای لذیذ و مذمت حرص و افراط در آن ۸۷

✱ فصل سوم

در بیان بعضی از آداب و اوقات طعام خوردن ۹۱

* فصل چهارم

در سایر آداب طعام خوردن ۹۷

* فصل پنجم

در بیان دعا‌های وقت طعام خوردن ۱۰۶

* فصل ششم

در آداب بعد از طعام ۱۱۱

* فصل هفتم

در فضیلت نان و سویق و گوشت و روغن و سایر آنچه از حیوانات حاصل می‌شود و سرکه و شیرینی‌ها ۱۱۴

* فصل هشتم

در فواید حبوب و سبزی‌ها و میوه‌ها و سایر مأكولات ۱۲۸

* فصل نهم

در فضیلت ضیافت مؤمنان و آداب آن ۱۴۴

* فصل دهم

در فضیلت خلال و آداب آن ۱۴۹

* فصل یازدهم

در فضیلت آب و انواع آن ۱۵۰

* فصل دوازدهم

در آداب آب خوردن ۱۵۴

باب چهارم

در بیان فضیلت تزویج و آداب مجامعت و معاشرت زنان

و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان

* فصل اول

در فضیلت تزویج کردن و نهی از رهبانیت ۱۶۱

* فصل دوم

در اصناف زنان و صفات پسندیده و ناپسندیده ایشان ۱۶۳

* فصل سوم

در آداب نکاح و اراده آن ۱۶۸

* فصل چهارم

در بیان آداب زفاف و مجامعت ۱۷۰

* فصل پنجم

در آداب نماز و دعا در شب زفاف و در وقت مقاربت زنان ۱۸۰

* فصل ششم

در بیان حق زن و شوهر بر یکدیگر و احکام ایشان ۱۸۲

* فصل هفتم

در بیان دعا‌های طلب فرزند و فضیلت آن ۱۸۷

* فصل هشتم

در احکام ایام حمل و آداب روز ولادت و نام نهادن طفل ۱۹۳

* فصل نهم

در عقیقه کردن و سر تراشیدن و آداب هر یک ۲۰۰

* فصل دهم

در ختنه کردن پسران و دختران و سوارخ کردن گوش ایشان و آداب هر یک ۲۰۴

* فصل یازدهم

در آداب شیر دادن و تربیت کردن فرزندان و رعایت ایشان ۲۰۷

* فصل دوازدهم

در بیان حق پدر و مادر بر فرزند و وجوب رعایت حرمت ایشان ۲۱۵

باب پنجم

در بیان آداب مسواک کردن و شانه کردن و ناخن گرفتن و شارب گرفتن و سر تراشیدن و امثال آن

* فصل اول

در بیان فضیلت مسواک کردن ۲۲۳

* فصل دوم

در فضیلت سر تراشیدن و آداب آن ۲۲۶

* فصل سوم

در آداب موی سر نگاه داشتن مردان و زنان ۲۲۸

* فصل چهارم

در فضیلت شارب گرفتن ۲۲۹

* فصل پنجم

در آداب ریش بلند کردن ۲۳۱

* فصل ششم

در بیان فضیلت موی سفید و حکم کندن آن ۲۳۲

* فصل هفتم

در کندن موی بینی و بازی کردن با ریش ۲۳۴

* فصل هشتم

در فضیلت ناخن گرفتن ۲۳۵

* فصل نهم

در بیان آداب و اوقات ناخن گرفتن ۲۳۶

* فصل دهم

در دفن کردن مو و ناخن و سایر چیزهایی که دفن باید کرد ۲۳۹

www.ketab

✱ فصل یازدهم

در فضیلت شانه کردن موی سر و ریش ۲۴۰

✱ فصل دوازدهم

در آداب و اوقات شانه کردن و انواع شانه‌ها ۲۴۱

باب ششم

در آداب بوی خوش کردن و گل بوییدن و روغن مالیدن

✱ فصل اول

در بیان سبب پیدا شدن بوهای خوش در زمین ۲۴۷

✱ فصل دوم

در فضیلت بوی خوش و آداب آن ۲۴۸

✱ فصل سوم

در کراهت رد کردن بوی خوش ۲۵۰

✱ فصل چهارم

در فضیلت مشک و عنبر و زعفران ۲۵۱

✱ فصل پنجم

در فضیلت غالیه ۲۵۳

✱ فصل ششم

در فضیلت و آداب روغن بر بدن مالیدن ۲۵۴

✱ فصل هفتم

در فواید روغن بنفشه ۲۵۵

✱ فصل هشتم

در فواید روغن بان و روغن زنبق ۲۵۷

*** فصل نهم**

۲۵۸ در فواید سایر روغن‌ها

*** فصل دهم**

۲۵۹ در فضیلت بخور و انواع و آداب آن

*** فصل یازدهم**

۲۶۰ در بیان فضیلت گلاب و گل سرخ و انواع گل‌ها

*** فصل دوازدهم**

۲۶۳ در آداب گل بوییدن

باب هفتم

در آداب حمام رفتن و سر و بدن شستن و دارو کشیدن
و آداب بعضی از اغسال

*** فصل اول**

۲۶۷ در فضیلت حمام

*** فصل دوم**

۲۶۸ در آداب داخل شدن و بیرون آمدن و دعاهایی که باید خواند

*** فصل سوم**

۲۷۱ در بیان آنچه در حمام نباید کرد و آنچه تجویز شده است

*** فصل چهارم**

۲۷۳ در فضیلت شستن سر و بدن و دفع بوهای بد از خود کردن

*** فصل پنجم**

۲۷۵ در فضیلت شستن سر با سدر و خطمی

*** فصل ششم**

۲۷۶ در فضیلت دارو کشیدن

✱ فصل هفتم

در ازاله کردن موی زیر بغل ۲۷۷

✱ فصل هشتم

در غایت زمانی که نوره را تأخیر توان کرد ۲۷۸

✱ فصل نهم

در دعا‌های وقت نوره کشیدن ۲۷۹

✱ فصل دهم

در اوقات نوره کشیدن و سایر آداب آن ۲۸۰

✱ فصل یازدهم

در فضیلت حنا مالیدن بعد از نوره ۲۸۲

✱ فصل دوازدهم

در آداب غسل جمعه و سایر اغسال ۲۸۳

باب هشتم

در آداب خواب رفتن و بیدار شدن و بیت‌الخلا رفتن

✱ فصل اول

در بیان اوقات خواب ۲۹۱

✱ فصل دوم

در وضو ساختن پیش از خواب ۲۹۳

✱ فصل سوم

در مکان خوابیدن و آداب پیش از خوابیدن ۲۹۵

✱ فصل چهارم

در سایر آداب خوابیدن ۲۹۶

*** فصل پنجم**

در آداب و ادعیه‌ای که پیش از خواب باید خوانده شود ۲۹۷

*** فصل ششم**

در دفع ترسیدن در خواب، و خواب پریشان دیدن و محتمل شدن ۳۰۳

*** فصل هفتم**

در دعاها برای دفع بیداری و برای بیدار شدن در آخر شب ۳۰۵

*** فصل هشتم**

در بیان نماز و دعا برای خواب‌های نیک دیدن و آداب بیدار شدن ۳۰۷

*** فصل نهم**

در سبب خواب راست و دروغ و تعبیر خواب ۳۰۹

*** فصل دهم**

در آداب بیداری و مذمت خواب بسیار ۳۱۹

*** فصل یازدهم**

در آداب بیت‌الخلا ۳۲۲

*** فصل دوازدهم**

در بیان احوال و اوضاع و مکان‌هایی که نهی از آنها وارد شده است ۳۲۵

باب نهم

در آداب حجامت و تنقیه و خواص بعضی از ادویه

و معالجه بعضی از امراض و ذکر بعضی از ادعیه و احراز

*** فصل اول**

در ثواب بیماری و صبر کردن بر آن و بیان شدت ابتلای مؤمنان ۳۳۱

*** فصل دوم**

در فضیلت و آداب حجامت ۳۳۵

✱ فصل سوم

در بیان انواع تداوی که از ائمه علیهم السلام وارد شده است و بیان جواز رجوع به اطباء ۳۴۳

✱ فصل چهارم

در معالجه انواع تب ۳۵۱

✱ فصل پنجم

در ادعیه جامعه و ادویه مرکبه نافعہ ۳۵۹

✱ فصل ششم

در معالجه درد سر و شقیقه و زکام و صرع و اختلال دماغ و تصرف جن ۳۶۷

✱ فصل هفتم

در معالجه سایر امراض و درد سر و گلو ۳۷۱

✱ فصل هشتم

در معالجه خنازیر و قروح و جروح و ثالول و بثور و خوره و پیسی و بهق و امثال اینها ۳۸۰

✱ فصل نهم

در معالجه امراض اندرونی و قولنج و بادها و آزار معده و سرفه ۳۸۶

✱ فصل دهم

در معالجه اوجاع مفاصل و فالج و بواسیر و امراض مثانه و سایر امراض ۳۹۳

✱ فصل یازدهم

در بیان قلیلی از تعویذات برای دفع سحر و سموم گزندگان و سایر بلاها ۳۹۹

✱ فصل دوازدهم

در فوائد تربیت شریف حضرت امام حسین علیه السلام و خواص بعضی از ادویه مفرده ۴۰۹

خواص ادویه ۴۱۳

باب دهم

در آداب معاشرت با مردم و حقوق اصناف ایشان

* فصل اول

در بیان حقوق خویشان و غلامان و کنیزان ۴۲۱

* فصل دوم

در حقوق همسایگان و یتیمان و عشیره و قبیله ۴۲۶

* فصل سوم

در حقوق صداقت و اخوت ۴۳۱

* فصل چهارم

در بیان حقوق مؤمنان بر یکدیگر و حسن معاشرت با خلق ۴۳۶

* فصل پنجم

در قضای حاجت مؤمنان و سعی نمودن در کارهای ایشان و شاد گردانیدن ایشان ۴۴۰

* فصل ششم

در دیدن مؤمنان و عبادت بیماران ایشان ۴۴۸

* فصل هفتم

در اطعام مؤمنان و آب دادن ایشان و جامه پوشانیدن و سایر اعانت‌های ایشان و یاری کردن
مظلومان ۴۵۲

* فصل هشتم

در حقوق فقیران و مظلومان و پیران و اصحاب بلا و آداب معاشرت ایشان ۴۵۵

* فصل نهم

در رعایت حقوق مؤمنان در غیبت ایشان ۴۶۶

* فصل دهم

در آداب معاشرت ظالمان و قلیلی از احوال ایشان ۴۷۳

✱ فصل یازدهم

در آداب معاشرت با کافران و مخالفان ۴۸۳

✱ فصل دوازدهم

در بیان حقوق مردگان بر زندگان ۴۸۶

باب یازدهم

در آداب مجالس از سلام و مصافحه و معانقه و بوسیدن و آداب عطسه کردن
و آداب نشستن و برخاستن و صحبت داشتن و امثال اینها

✱ فصل اول

در فضیلت سلام و آداب آن ۵۰۱

✱ فصل دوم

در فضیلت مصافحه یعنی دست یکدیگر را گرفتن، و معانقه یعنی دست در گردن یکدیگر

کردن، و بوسیدن و آداب هر یک ۵۰۶

✱ فصل سوم

در آداب نشستن در مجالس ۵۱۰

✱ فصل چهارم

در آداب ملاقات صاحب خانه با کسی که به خانه او می آید ۵۱۴

✱ فصل پنجم

در بیان مجالسی که در آنجا داخل شدن روا است، و جماعتی که همنشینی و مصاحبت ایشان

سزاوار است ۵۱۶

✱ فصل ششم

در آداب عطسه و آرواق و آب دهان انداختن ۵۲۲

✱ فصل هفتم

در بیان مزاح کردن و خندیدن و سرگوشی کردن و آداب صحبت داشتن و راز مجلس را پنهان

داشتن ۵۲۷

✱ فصل هشتم

در سایر آداب مجالست و حقوق اصحاب مجالس بر یکدیگر ۵۳۰

✱ فصل نهم

در فضیلت ذکر خدا در مجالس کردن ۵۳۴

✱ فصل دهم

در فضیلت ذکر حضرت رسول ﷺ و ائمه علیهم السلام در مجالس و مباحثه علوم ایشان نمودن
و احادیث و فضایل ایشان را یاد کردن ۵۳۶

✱ فصل یازدهم

در مشورت کردن با برادران و آداب آن ۵۳۹

✱ فصل دوازدهم

در آداب نامه نوشتن ۵۴۲

باب دوازدهم

در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن

✱ فصل اول

در گشادگی خانه ۵۴۷

✱ فصل دوم

در مذمت تکلف بسیار در خانه کردن و خانه را بسیار بلند ساختن ۵۴۸

✱ فصل سوم

در نقاشی کردن و تصویر کشیدن و صورت صاحب روحی را ساختن که سایه داشته باشد ۵۵۱

✱ فصل چهارم

در آداب فرش خانه ۵۵۳

✱ فصل پنجم

در آداب عبادت کردن در خانه ۵۵۵

✱ فصل هشتم

در نگاه داشتن حیوانات در خانه خصوصاً کبوتر و خروس ۵۵۶

✱ فصل نهم

در نگاه داشتن گوسفند و بز در خانه ۵۵۹

✱ فصل دهم

در بیان احوال سایر طیور و ذکر بعضی از حیوانات که کشتن ایشان روا است یا روا نیست ۵۶۱

✱ فصل یازدهم

در منع از نگاه داشتن سگ در خانه ۵۶۷

✱ فصل دهم

در آداب چراغ افروختن و خانه خریدن ۵۷۰

✱ فصل یازدهم

در بیان سایر آداب خانه ۵۷۱

✱ فصل دوازدهم

در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن ۵۷۵

باب سیزدهم

در آداب پیاده رفتن و سوار شدن و بازار رفتن
و تجارت و زراعت نمودن و چهارپایان نگاه داشتن

✱ فصل اول

در سوار شدن اسب و استر و الاغ و انواع هر یک ۵۸۱

✱ فصل دوم

در آداب نگاه داشتن و رعایت حقوق چهارپایان ۵۸۴

✱ فصل سوم

در آداب زین و لجام ۵۸۸

✱ فصل چهارم

در ادعیه و آداب سواری ۵۸۹

✱ فصل پنجم

در آداب پیاده رفتن ۵۹۳

✱ فصل ششم

در نگاه داشتن شتر و گاو و گوسفند ۵۹۵

✱ فصل هفتم

در آداب خریدن و نگاه داشتن حیوانات ۵۹۸

✱ فصل هشتم

در بیان مجمل احوال و اقسام حیوانات ۶۰۰

✱ فصل نهم

در فضیلت تجارت کردن و طلب حلال نمودن ۶۰۵

✱ فصل دهم

در بیان آداب تجارت ۶۰۹

✱ فصل یازدهم

در فضیلت زراعت کردن و درخت کشتن ۶۱۷

✱ فصل دوازدهم

در آداب زراعت کردن و درخت کشتن ۶۲۰

باب چهاردهم

در آداب سفر

✱ فصل اول

در بیان سفرهای نیک و بد و ایام و ساعات نیک و بد از برای سفر ۶۲۵

✱ فصل دوم

در دفع نحوست‌های سفر به تصدق و دعا ۶۲۷

❖ فصل سوم

در آداب غسل و نماز و دعا در وقت بیرون رفتن ۶۳۰

❖ فصل چهارم

در سایر آداب بیرون رفتن و بیان چیزی چند که باید با خود بردن ۶۳۴

❖ فصل پنجم

در آداب توشه برداشتن در سفر و آداب صرف کردن آن ۶۳۸

❖ فصل ششم

در رفیق با خود بردن در سفر و آداب معاشرت ایشان ۶۴۰

❖ فصل هفتم

در بیان سایر آداب سفر ۶۴۳

❖ فصل هشتم

در آداب راه رفتن و فرود آمدن ۶۴۶

❖ فصل نهم

در بیان دعا‌هایی که در راه و منازل باید خواند ۶۴۸

❖ فصل دهم

در آداب سفر دریا و گذشتن از پل‌ها ۶۵۳

❖ فصل یازدهم

در آداب مشایعت و استقبال مسافر و آداب برگشتن او ۶۵۶

❖ فصل دوازدهم

در آداب اسب تاختن و تیر انداختن ۶۵۸

❖ خاتمه

در بیان بعضی از آداب متفرقه و فواید نافع ۶۶۷

فهرست مصادر تحقیق ۶۸۶

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله الذي حَلَّى أَنْبِيَائَهُ الْمُرْسَلِينَ بِأَحْسَنِ جِلْيَةِ الْمُتَّقِينَ وَبَعَثَ نُحْبَةً أَصْفِيَاءِهِ مُحَمَّدًا ﷺ لِتَسْوِيمِ مَكَارِمِ أَخْلَاقِ الْمُؤْمِنِينَ وَتَكْمَلِ فِي أَرْصِيَائِهِ الْمُتَنَحِّينَ أَفْضَلَ خِصَالِ النَّبِيِّينَ فَصَلَّوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ عَدَدَ أَنْفَاسِ الْمُسْتَبَحِينَ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ وَلَفَنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ مِلَأَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِينَ.

اما بعد چنین گوید تراب اقدام مؤمنین و خادم طلبه علوم ائمه طاهرین محمد باقر بن محمد تقی حشره الله مع موالیه المطهرین صلوات الله علیهم اجمعین که : چون عمده امتیاز بنی نوع انسان از سایر انواع حیوان تخلق به اخلاق حسنه و تزین به آداب مستحسنه است ، و به مقتضای حدیث شریف نبوی صلوات الله علیه وآله که : «يُؤْتَى لِتَمَمِّ مَكَارِمِ الْأَخْلَاقِ» تمامی آداب پسندیده و جمیع اخلاق حمیده در شرع انور و دین اطهر آن حضرت ظاهر و مبین گردیده ، و چون مختصری از مکارم اخلاق در کتاب عین الحیوة بیان شده بود ، جمعی از سالکان مسالک سعادت و ناهجان مناهج متابعت اهل بیت رسالت ﷺ از این ذره حقیر التماس نمودند که رساله ای در بیان محاسن آداب که از طریق مستقیمه ائمه طاهرین صلوات الله علیهم اجمعین به اسانید معتبره به این قلیل البضاعه رسیده باشد بر وجه اختصار تحریر نماید ، و به جهت نفع عموم نسبت به اهل این دیار مضامین اخبار را در لباس لغت فارسی قریب الفهم به جلوه درآورد . لهذا با ضیق مجال و کثرت اشغال ، رعایت حقوق اخوت ایمانی را لازم دانسته و از مقتضای حدیث «الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كَمَا عَلَيْهِ» امیدوار گردیده اجابت ملتزم ایشان نموده و بر چهارده باب و خاتمه مرتب گردانید :

□ باب اول - در آداب لباس پوشیدن .

□ باب دوم - در آداب حلی و زیور پوشیدن، و سرمه کشیدن، و در آینه نظر کردن، و خضاب کردن.

□ باب سوم - در آداب خوردن و آشامیدن.

□ باب چهارم - در فضیلت تزویج، و آداب مجامعت و معاشرت زنان، و کیفیت تربیت فرزندان و معاشرت ایشان.

□ باب پنجم - در آداب مسواک کردن، و ناخن و شارب گرفتن، و سر تراشیدن، و شانه کردن، و امثال اینها.

□ باب ششم - در آداب بوی خوش استعمال کردن، و گل خوش بوئیدن، و روغن مالیدن.

□ باب هفتم - در آداب حمام رفتن و دارو کشیدن، و امثال آن.

□ باب هشتم - در آداب خواب رفتن، و بیدار شدن، و بیت الخلا رفتن.

□ باب نهم - در آداب حجامت و تنقیه، و ذکر بعضی از ادعیه و احراز، و خواص بعضی از ادویه، و معالجه بعضی از امراض.

□ باب دهم - در آداب معاشرت مؤمنان، و حقوق و اصناف ایشان.

□ باب یازدهم - در آداب مجالس، و سلام و عطسه و مصافحه و معانقه، و امثال اینها.

□ باب دوازدهم - در آداب خانه داخل شدن و بیرون رفتن.

□ باب سیزدهم - در آداب سوار شدن، و راه رفتن، و بازار رفتن، و تجارت و زراعت نمودن، و چهار پایان نگاه داشتن.

□ باب چهاردهم - در آداب سفر کردن.

□ خاتمه - در بیان بعضی از فواید متفرقه.

و هر یک از ابواب را بر دوازده فصل مشتمل ساخت و به کتاب «حلیة المتقین» مسمی گردانید، مأمول از ناظران در این رساله شافیه و عاملان به این عجاله وافیہ آنکه این مجرم خطا پیشه را به دعای مغفرت و استدعای رحمت یاد نمایند، و بر خطای لفظ و معنی این معترف به عجز و قصور را مؤاخذه نمایند، والله الموفق والمعين.